

בבא בתרא פא

עניין: גרים במקרא ביכורים
רשב"א

עצמו אומר אלהי אבות ישראל, ומיהו איכא מאן דאמר דאין הלכה כן אלא כל הגרים מביאין וקורין ואפילו אין אמו מישראל, דגרסינן התם בירושלמי תני בשם רבי יהודה גר עצמו מביא וקורא מה טעם כי אב המון גוים נתתיך לשעבר היית אב לארם עתה לכל העולם, רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יהודה, [אתא] עובדא קומי ר' אבהו ואורי כרבי יהודה, ולפי זה אף כשהוא מתפלל בין עם הצבור או בינו לבין עצמו אומר אבותינו וכן בברכת המזון, ואם תאמר אכתי איך יאמר ארמי אובד אבי, יש לומר דשלשת האבות הן הן אבות כל העולם, ואם תאמר עוד והא כתיב לתת לנו, יש לומר דכיון שהן כבני האבות ראויין היו ליטול חלק בארץ אלא שליוצאי מצרים נתחלקה הארץ והגרים הרי הם כטפלים שלא נטלו חלק בארץ, ומגירסא זו שבירושלמי משמע דבכל הגרים קאמר ולא בשל קני

רמב"ם פ"ד מהלכות בכורים

י"ג: ג' הגר מביא וקורא שנאמר לאברהם אב המון גוים נתתיך הרי הוא אב כל העולם כולו שנכנסין תחת כנפי שכניה. ולאברהם היתה השבועה תחלה שיירשו בניו את הארץ. וכן כהנים ולוים מביאין וקורין מפני

רמב"ם פ"א מהלכות מעשר שני

חלב ודבש זו בקשה שיתן מעם בפירות: י"ז ישראל וממזרים מתודים. אבל לא גרים ועבדים משוחררים מפני שאין להם חלק בארץ והרי הוא אומר ואת האדמה אשר נתת לנו. כהנים ולוים מתודים שאע"פ שלא נטלו חלק בארץ יש להם ערי מגרש:

משנה למלך פ"ד מהלכות בכורים ה"ג

ועיין בחידושי הריטב"א והרשב"א שם. (*א"ה עיין בס' שער אפרים. ומהר"ם י' חביב ז"ל מרח' דהמילוק הוא משום דגבי בכורים נקט קרא לישנא דלעמיד דכתיב אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו וכיון שכן יכול הגר לומר כן דאע"ג דלא נטלו חלק בארץ מ"מ לעמיד לנא יטלו הגרים נחלה כמות בני ישראל כמבואר ביחזקאל ס"ט מ"ו וזכרה קהלת פסוק כל הנחלים הולכים אל הים וטעמא דמילתא דהגרים שנחגגו צעוד ישראל גלויה הם גירי נדק ולא דמו לאותם גרים שנחגגו כשלאו ישראל מנצרים דהיינו זכום המעלות ולא היתה כוונתם לשמה מש"ה אותם לא נטלו חלק בארץ. אבל גבי ידיו מעשר דכתיב אשר נתת לנו ה' כאשר נשבעת לאבותינו אין הגר יכול לומר וידוי זה כיון שלא נטלו חלק בארץ אלו דבריו ז"ל שנאלתי בכ"י. שזו ראיתי שכתב כן בחידושו לפרק לולב הגזול בספר הנקרא כפות תמרים וע"ש (דף ל"ד):

כפות תמרים סוכה לח.

תוס' ד"ה באמת

ואגב עיוני בזה ראיתי מה שהקשה בספר שי למורא על הרמב"ם [סוף הלכות מעשר שני] דגבי וידוי מעשר כתב דגרים אין מתודים מפני שאין להם חלק בארץ, ובהלכות בכורים [שם] כתב שהגר מביא וקורא. והאריך בקושיא זו ובתירוצה יעו"ש.

ויראה לע"ד דיש הפרש בין וידוי מעשר למקרא ביכורים, דמקרא ביכורים אינו כתוב לשון עבר כקרא דוידוי מעשר שאומר נתת לנו והוא לשון עבר, אלא גבי מקרא ביכורים כתיב לשון עתיד לתת לנו, ומצינו ביחזקאל ס"ט מ"ז דגרים נוטלים חלק בארץ לע"ל ל"ו, וכן אמרו בריש מגילת קהלת [במדרש רבה] בפסוק כל הנחלים הולכים אל הים. א"כ אמור מעתה גבי וידוי מעשר שמזכיר בוידוי לשון עבר את האדמה אשר נתת לנו, אין יכולין להתודות כיון שלא נטלו חלק בארץ. אמנם במקרא ביכורים שאומר לשון עתיד באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו, יכול לומר כז, דכן היא האמת שנשבע ה' לאברהם

שער הפסוקים

ריש פרשת שמות

מזה ומזה. כבר נתבאר בפרשת ראה, א) במצות זכירת יציאת מצרים, סיבת הגלות שגלו ישראל בין האומות מה עניינם. ואמרנו, כי אדה"ר היה כולל כל הנשמות, והיה כולל כל העולמות. וכשחטא, נפלו ממנו כל הנשמות ההם לתוך הקליפות, הנחלקות לשבעים אומות, וצריכים ישראל לגלות שם בכל אומה ואומה, ללקט שושני הנשמות הקדושות, שנתפזרו תוך הקוצים ההם. וכמ"ש חז"ל במ"ר, ב) למה גלו ישראל בין האומות, כדי שיתוספו עליהם גרים וכו', והבן זה היטב.

שבת קמו

א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי גרים מאי א"ל אע"ג דאינהו לא הוו מזלייהו הוו דכתיב "את אשר ישנו פה עמנו עומד היום לפני ה' אלהינו ואת אשר איננו פה וגו'

רש"י שבת קמו

היו על הר סיני מהיכן פסקה זוהמא: מזלייהו הוו. צקיני וכל שעמדו על הר סיני נתקדשו ונטהרו ונתרפאו מכל מוס ואף עורים

ערבי נחל פרשת נצבים

כהן מדין, והענין, כי שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם [בכא מציעא פ"ד]. דהיינו כח תיקונו. ובאיכותו של אדם הראשון היו תלויים כל ניצוצי קודש שיעור קומה דקדושה שהם נפשות כלל ישראל שהם ס' רבוא נפשות קדושות, ובחטא אדם הראשון נפלו ממנו ניצוצי קודש לעמקי הקליפות ושוב היה תיקונם עולה אחת לאחת במדריגת דומם צומח חי מדבר ממדריגה למדרגה כמו שנתבאר תחלה, ובהיותם במדריגת חי קרובים לתקון לבא לגלגול צאן, באו בצאן לבן שהיה אז שורש החיצונים והנפשות היו אז עדיין מסורים בידם, והיה יעקב אבינו ע"ה רועה אותן כדי להמשיך הצאן תחת רשותו, והתחכם